

FM: Nodokļu ieņēmumi joprojām tiek iekasēti labi, bet pieauguma temps sāk palēnināties

Publicēts: 28.09.2022.

[Jaunami](#)

[Tautsaimniecības analīze](#)

[Kopbudžeta izpilde](#)

Atbilstoši Valsts kases datiem 2022. gada astoņos mēnešos konsolidētajā kopbudžetā bija bilances uzlabošanās par 883,8 miljoniem eiro, salīdzinot ar 2021. gada janvāri-augustu, kā rezultātā kopbudžetā vērojams pārpalikums 19,1 miliona eiro apmērā. Pārpalikumu kopbudžetā sekmēja pozitīva bilance valsts speciālajā budžetā 350,4 miljonu eiro apmērā un pašvaldību budžetā 213,6 miljonu eiro apmērā, savukārt valsts pamatbudžetā joprojām vērojams liels deficīts 596,1 miliona eiro apmērā, kas pamatā skaidrojams ar valdības tēriņiem Covid-19 atbalsta pasākumu finansēšanai, energoresursu cenu pieauguma ietekmes mazināšanai un Ukrainas civiliedzīvotāju atbalstam. Kopbudžeta ieņēmumos gada astoņos mēnešos saņemti 9,2 miljardi eiro un salīdzinājumā ar pagājušā gada attiecīgo periodu tas ir par 1 miljardu eiro jeb 12,5% vairāk. Savukārt, kopbudžeta izdevumi tika veikti 9,2 miljardu eiro apmērā, pieaugot par 140,4 miljoniem eiro jeb 1,5% salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu, bet, salīdzinot ar 2019. gada attiecīgo periodu - pirms pandēmijas, izdevumi ir pieauguši par 30,5%. Sagaidāms, ka šā gada nogalē izdevumi ļoti strauji pieaugs visos budžeta līmeņos, kas rezultēsies ar deficītu kopbudžetā.

Situācija darba tirgū ir laba, un pārskata periodā darba samaksas fonds turpināja pieaugt, nodrošinot strauju darbaspēka nodokļu ieņēmumu kāpumu, kas savukārt nodrošināja pārpalikumu gan valsts speciālajā budžetā, gan pašvaldību budžetā. Valsts speciālā budžeta ieņēmumi no sociālajām iemaksām bija par 473,3 miljoniem eiro jeb 25,4% augstāki nekā astoņos mēnešos gadu iepriekš. Savukārt speciālā budžeta izdevumi kāpuši par 153,8 miljoniem eiro jeb 7,3%, ko pamatā nosaka par 73,2 miljoniem eiro jeb 5,1% augstāki izdevumi vecuma pensijām, kā arī par 46,4 miljoniem eiro jeb 22,4% lielāki slimības pabalsti. Jāatzīmē, ka šogad nepieredzēti augstā inflācija noteica ļoti augstu pensiju indeksācijas koeficientu – 1,2287, līdz ar ko valsts speciālā budžeta izdevumi vecuma, izdienas, invaliditātes, apgādnieka zaudējuma pensijām šā gada otrā pusē pieaugs krietni straujāk. Turklāt, lai mazinātu augstās inflācijas negatīvo ietekmi mazāk aizsargātajām iedzīvotāju grupām, šogad indeksācija tika veikta divus mēnešus agrāk kā ierasts jeb ar 1. augustu.

Savukārt iedzīvotāju ienākumu nodokļa ieņēmumu labā izpilde sekmēja pašvaldību budžeta ieņēmumu kāpumu par 264 miljoniem eiro jeb 14,3%, salīdzinot ar 2021. gada janvāri – augustu, kamēr pašvaldību budžeta tēriņi šā gada astoņos mēnešos pieauguši par 84 miljoniem eiro jeb 4,6%. Pašvaldību budžeta izdevumu pieaugumu galvenokārt ietekmēja pieaugošie izdevumi par energoresursu patēriņu, kas palielināja izdevumus precēm un pakalpojumiem par 76,8 miljoniem eiro jeb 21,8%. Augstāki nekā pērn bijuši izdevumi autoceļu un ielu uzturēšanai, izdevumi par siltumenerģiju un elektroenerģiju, lielāki tēriņi pašvaldībās vērojami arī ēdināšanai un sabiedrisko aktivitāšu īstenošanai. Savukārt augstās būvniecības izmaksas ir negatīvi ietekmējušas būvniecības apjomus, samazinot kapitālos izdevumus pašvaldību budžetā par 60,3 miljoniem eiro jeb 18,8% salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu.

Valsts pamatbudžetā šā gada astoņos mēnešos deficīts bija būtiski zemāks nekā attiecīgajā periodā gadu iepriekš, kas skaidrojams ar izdevumu sociāla rakstura maksājumiem augsto līmeni pērn. Šogad izdevumi sociāla rakstura maksājumiem ir samazinājušies par 747,8 miljoniem eiro jeb 58,5%. Būtiski zemāku pabalstu līmeni noteica augstais izdevumu apmērs 2021. gada astoņos mēnešos, izmaksājot Covid-19 atbalstu nodarbinātajiem, ģimenēm ar bērniem un senioriem. Tajā pašā laikā plašo atbalsta pasākumu dēļ pamatbudžeta izdevumi subsīdijām un dotācijām šogad kāpuši teju par trešdaļu, salīdzinot ar 2021. gada janvāri-augustu. Līdzīgi kā pašvaldību budžetā, jāmin arī izdevumu pieaugums precēm un pakalpojumiem, kas bija par 107,3 miljoniem eiro jeb 22,8% augstāki nekā pērn, pamatā iepirkuma valsts drošības stiprināšanai un cenu kāpuma visa veida precēm un pakalpojumiem dēļ.

Kopējais apstiprinātais tautsaimniecības atbalsta pasākumu apmērs visiem trim atbalsta veidiem 2022. gadā veido 2,4 miljardus eiro jeb 6,2% no iekšzemes kopprodukta (IKP), no kuriem līdz šā gada 31. augustam izmaksāti 901,4 miljoni eiro jeb 2,3% no IKP

(ņemot vērā Valsts kases, VID, finanšu institūcijas ALTUM un citu institūciju sniegto informāciju līdz 2022. gada 31. augustam.).

Līdz šā gada 9. septembrim apstiprinātais atbalsta apjoms Covid-19 krīzes seku mazināšanai 2022. gadā veido 1,5 miljardus eiro jeb 4% no IKP. Līdz šā gada 31. augustam faktiski izlietotā atbalsta apmērs sasniedzis 524,5 miljonu eiro jeb 1,4% no IKP. Ļoti nozīmīgu apmēru izdevumos veido grantu apgrozāmajiem līdzekļiem izmaksas, šogad veicot 6,9 tūkstošus maksājumu 4,2 tūkstošiem saņēmēju. Sagaidāms, ka otrajā pusgadā izdevumi tiks veikti galvenokārt nozaru Covid-19 pasākumu finansēšanai, ar 30. jūniju noslēdzoties dažādu pabalstu izmaksai.

Energoatbalsta pakete 2021./2022. gada apkures sezonai tika plānota 369 miljonu eiro un tika realizēta 332 miljonu eiro apmērā, tai skaitā sniedzot atbalstu gan uzņēmumiem, gan mājsaimniecībām, kā arī izmaksājot pabalstus neaizsargātām sabiedrības sociālām grupām. 2022./2023. gada apkures sezonas energoatbalsta pakotne, ņemot vērā līdz 27. septembrim pieņemtos Ministru kabineta lēmumus, tiek plānota nedaudz virs 1 miljarda eiro apmērā. No tiem 885 miljoni eiro paredzēti mājsaimniecībām un uzņēmumiem elektroenerģijas, centralizētās siltumapgādes izmaksu sadārdzinājuma un dažādu veidu kurināmo iegādes daļējai kompensēšanai, savukārt sociālajos pabalstos plānots izmaksāt 155 miljonus eiro.

Līdz šā gada 9. septembrim piešķirtais finansējums Ukrainas civiliedzīvotāju atbalstam 2022. gadā ir 72,9 miljoni eiro jeb 0,2% no IKP. Atbilstoši Valsts kases datiem faktiskā izpilde ir 46,8 miljoni eiro. Ukrainas iedzīvotājiem, kuri ieceļojuši Latvijā, tiek sniegta sociālā palīdzība un nodrošināti sociālie pakalpojumi. Tiek segti ēdināšanas un izmitināšanas izdevumi, pašvaldības izmaksā vienreizēju pabalstu krīzes situācijā 272 eiro pilngadīgai personai un 190 eiro par katru bērnu. Tāpat ir veiktas iemaksas starptautiskajās organizācijās humānās un militārās palīdzības sniegšanai Ukrainai, piešķirts finansējums pirmsskolas izglītības pakalpojuma nodrošināšanai bēgļu bērniem, kā arī līdzekļi latviešu valodas kursiem.

Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi astoņos mēnešos bija par 941,5 miljoniem eiro jeb 14,6% vairāk nekā pērn attiecīgajā periodā un veidoja 7,4 miljardus eiro. Ieņēmumu pieaugumu šogad nozīmīgi ietekmē ekonomiskās aktivitātes uzlabošanās gada sākumā, darba samaksas fonda kāpums, kā arī strauji augošais cenu līmenis visa veida precēm un pakalpojumiem. Šā gada astoņos mēnešos patēriņa cenu līmenis vidēji bija par 15,1% augstāks nekā pagājušā gada attiecīgajā periodā, augustā sasniedzot 21,5%, ko lielā mērā ietekmēja pārtikas, degvielas, gāzes, siltumenerģijas, kā arī elektroenerģijas cenu kāpums.

Tādējādi joprojām augsta izpilde vērojama PVN ieņēmumos, kas šā gada astoņos mēnešos sasniedza 2,2 miljardus eiro, pieaugot par 387,3 miljoniem eiro jeb 20,8%. Taču jāatzīmē, ka vasaras mēnešos PVN ieņēmumu pieauguma temps ik mēnesi palēninās. Divas trešdaļas no PVN ieņēmumiem veidoja tirdzniecības nozares samaksātie nodokļi, kas ir būtiski pieauguši, ņemot vērā patēriņa cenu un iekšējā pieprasījuma pieaugumu. Pēc Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) datiem mazumtirdzniecības apjomi šā gada septiņos mēnešos auguši par 6%. Kopš šā gada marta mazumtirdzniecības apjomi ik mēnesi samazinājušies, taču joprojām ir lielāki par pērnā gada attiecīgo periodu. Savukārt strauji augošais energoresursu cenu kāpums veicināja augstākus samaksātos nodokļus elektroenerģijas, gāzes apgādes un siltumapgādes nozarē.

Darbspēka nodokļu ieņēmumos vērojams lielākais kāpums, ko pamatā ietekmēja straujais darba samaksas fonda pieaugums šā gada septiņos mēnešos par 11,9%. Taču, vērtējot dinamiku no gada sākuma, arī darba samaksas fonda pieauguma temps bremsējas. Valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas kopbudžetā šā gada astoņos mēnešos pieauga par 493 miljoniem eiro jeb 25,5%, sasniedzot 2,4 miljardus eiro, savukārt iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumos saņemti 1,4 miljardi eiro, kas bija par 336,3 miljoniem eiro jeb 30,6% vairāk nekā pērnā gada attiecīgajā periodā. Pēc VID datiem šā gada pirmajā pusgadā nodokļu ieņēmumus pamatā nodrošināja vidējās darba algas kāpums, kas bija straujāks nekā darba ņēmēju skaita pieaugums. Darba samaksas pieaugumi vērojami apstrādes rūpniecības, veselības, IT un tirdzniecības nozarēs. Pēc Covid-19 krīzes atgūstas arī izmitināšanas un ēdināšanas, kā arī mākslas un atpūtas nozares, uzrādot strauju nodokļu ieņēmumu pieaugumu.

Savukārt, akcīzes nodokļu ieņēmumi šā gada astoņos mēnešos 744,1 miliona eiro apmērā pieauga vien par 19,9 miljoniem eiro jeb 2,7%, tādējādi akcīzes nodokļu ieņēmumu astoņu mēnešu plāns netika izpildīts par 19,8 miljoniem eiro. Ieņēmumos no naftas produktiem plāns tika izpildīts 95,6% apmērā un alkoholiskajiem dzērieniem 93% apmērā. Atbilstoši CSP datiem degvielas mazumtirdzniecības apjomi samazinās jau ceturto mēnesi pēc kārtas, jūlijā apjomiem krītoties par 8,4%, ko galvenokārt ietekmē augstā bāze pērnajā gadā, kā arī straujais degvielas cenu pieaugums. Augstākais degvielas cenu pieaugums gada griezumā tika sasniegts jūnijā (60,3%), savukārt jūlijā tas sācis mazināties (51,5%) saskaņā ar CSP datiem.

Lai arī šā gada astoņos mēnešos nodokļu ieņēmumi ir pieauguši diezgan strauji, vērojama pieauguma tempu bremsēšanās. Sagaidāms, ka gada nogalē ekonomiskā aktivitāte ievērojami samazināsies, kas ietekmēs arī nodokļu ieņēmumu pieaugumu.

 [Kopbudžeta apskats](#)

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/fm-nodoklu-ienemumi-joprojam-tiek-iekaseti-labi-bet-pieauguma-temps-sak-paleninaties>